

VINTER- PROGRAM

KOMMANDE PROGRAM

- 11 dec Bildafton på Kajen, kl 17.00
Ragnar Nyberg visar sina fina bilder
- 22 jan Kajen, kl 17.00
Bo Sollén - "Flyttfåglar"
Gunnar Lind - Frågesport
Sören Stenberg - "Örnutfodring"
- 26 feb Bildafton på Kajen, kl 17.00
Bo Häggström, Ludvika - "Året i naturen"
- 9-11 mars SÖF:s årsmöte på Fornby Folkhögskola
- 1 april Ugglevaka
Samling vid Brödernas Livs kl 19.00
Ledare: Sören Stenberg
- 23 april Orrapel vid Kollsjön.
Samling vid Brödernas Livs kl 04.00
Ledare: Bo Alexandersson

- 29 april Arbetsdag vid Limsjön, kl 08.00
Arbetsledare: Hasse o Bosse
- 13 maj Limsjömorgon
Samling vid Tornet kl 05.00
Ledare: Staffan Müller
- 31 maj Vandring i raviner vid Häradsbygden
Samling vid Brödernas Livs kl 05.00.
Ledare: Staffan Müller
Rådgivare: Gunnar Lind
- 11 juni Limsjökväll
Samling vid Tornet kl 19.00
Ledare: Rolf Iroäng

Tryck : Leksands Tryckeri, Tallberg

Leksands
Fågelklubb

INFORMATIONSBLAD Nr 3 1983

I BYGGNADSTANKAR

Inget jobb är för litet eller för stort.

BYGGNADSSINGENJÖR

NILS SKOGLUND AB
LEKSAND Tel 123 00

Leksands
Fågelklubb

INFORMATIONSBLAD

UTGIVEN AV LEKSANDS FÅGELKLUBB

Ansvarig utgivare:

Staffan Müller, Sturrollasgattu 3
793 00 LEKSAND. Tel 0247/134 95

Redaktion:

Conny Hansson, Staffan Müller, Kjell
Leander, Ove Östberg och Jan-Klas
Neuman.

Adressändringar:

Skriftligen till Kjell Wallberg,
Hagagatan 30, 793 00 Leksand.

TIDSKRIFTEN UTKOMMER MED 3-4 NUMMER/ÅR. MEDLEMMAR I LEKSANDS FÅGEL-
KLUBB ERHÅLLER SKRIFTEN GRATIS.

Medlemsavgiften för 1984

Vuxen40 kr/år
Ungdom, studerande20 "
Famijemedlem20 "

Postgiro 438 26 34 - 6

Bankgiro 456 - 4373

Innehåll

Från de lokala arbetsgrupperna	4
Aktion för pärlugglan	6
Örnutfodring	7
Från årsmötet	8
Kongress för studier och skydd av Östersjöfågel	13
Upprop om ortolansparv	14
2 studiecirklar	15
Zacharias Topelius! December	16
Gösta Tysk	18
Från Hammarön	20
Medverkan på grundskolan	22
Om fågelflyttning	23
Hökuggla	25
Att mata fåglar	27
Kommande temanummer	29
Vinterprogram	32

Omslagsbild:

Foto: Gunnar Lind

LOKALA ARBETSGRUPPER I LEKSAND - INSJÖN OCH SILJANSNÄS.

I många år har vi funderat på att starta upp med lokalgrupper för de fågelintresserade i framför allt Insjön och Siljansnäs. Det har främst varit med tanke på de yngre som tanken på att samla naturvännerna på hemmaplan väckts. Det kan ju verkligen tyckas lite långsökt att ungdomarna ute i byarna måste dra iväg till Leksand för att snickra holkar eller titta på fåglar. Som bekant finns det både slöjdsalar och fågelmarker i såväl Insjön som Siljansnäs.

Nu har vi samlat intresserade ledare från dessa orter och kommer att höra igång med lokal verksamhet så smått redan i höst. Kanske något för andra byar att ta efter?

Decentralisering

Äntligen kommer de lokala grupperna igång!

På en träff i början på november samlades ett 10-tal ledare från kommunens 3 största orter för att diskutera fram ett vettigt handlingsprogram för lokalgrupperna.

Mjukstart

Ingen vill riskera att ta sig vatten över huvudet, därför beslöts att man skall mjukstarta.

Eftersom fågelklubben beslutat att satsa hårt på tillverkning av pärluggleholkar beslöt gruppen att hänga på där och satsa på tillverkning av sådana. En av ledarna kokmer varje gång att finnas i slöjdsalen.

Exkursioner

Om det visar sig att intresset bland ungdomarna är tillräckligt stort, kommer grupperna fram i vår att satsa på lite exkursioner och utflykter i hemmamarkerna. Holkar måste ju sättas upp och senare också följas upp.

KONTAKTMÄN: Leksand
Hasse Jansén
133 53

Slöjd-
salarna är
öppna: 15.30-17.30

Utbyte

När grupperna blivit riktigt varma i kläderna kan de så bjuda in varandra för att visa vad de olika kommundelarna har att erbjuda i fågelväg.

Adoption

Förhoppningsvis kommer flera grupper igång med olika arbeten. Ett förslag, som riktar sig till främst yngre fågelskådare, var att gruppen tar sig an en sjö, en ö eller liknande och så att säga adopterar den. Kring den sjön kan man sedan förlägga alla studier.

Man kan ta vattenprover, titta i mikroskop på de småkryp som finns, sätta ut ett fågelbord för vintermatning, sätta upp holkar, inventera och kartlägga. Kort sagt, det finns tusen olika uppgifter att göra på en enda liten plats!

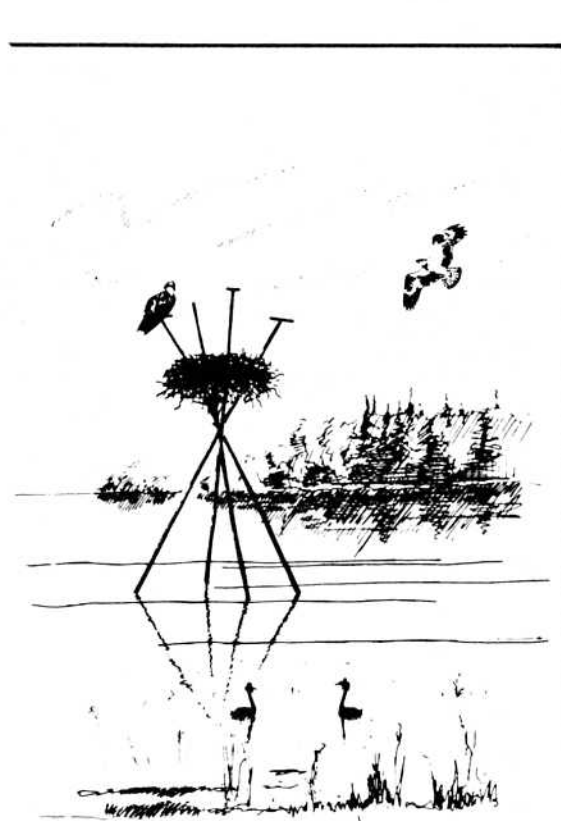
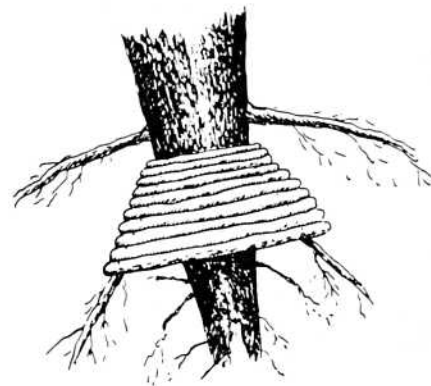
Tänk till och hör av dig till någon av kontaktmännen för lokalavdelningarna!

Insjön
Ingegerd Hyttsten
406 96

Insjöns skola
Fred.
17.00 - 18.30

Siljansnäs
Göte Bergqvist
228 24

Siljansnäs skola
Torsd.
18.00 - 19.30

T.v. I Syd- och Mellansverige, där träden i allmänhet har bra grenar, kan man göra en plattform mellan grenarna med en konstgjord bobotten av grenar

Ur Bolund, Rovfågelskrisen

Bildafton med

RAGNAR NYBERG

Välkommen till Kajen, söndagen den 11 december kl.17.00.

Ragnar Nyberg kommer från Moje och skall visa naturbilder från Gagnef och Djura.

En förvarning om att detta ej är en fågelbildafton, men vem kan motstå ex. vis smakprovet på denna tidnings omslag?!

Fri entré

Kaffe serveras

AKTION FÖR PÄRLUGGLAN

Årsmötet diskuterade ingående vad som bör göras under det kommande året. Snart var vi överens om att det troligen kommer att bli ett gott uggleår.

Den uggleart som kanske har det svårast under sökandet efter bohål är pärlugglan. Det beror på att det under senare år satts upp väldigt många slaguggle- och pärluggleholkar.

Därför skall fågelklubben satsa på att innan nästa häcknings-säsong bygga och sätta upp så många pärluggleholkar som möjligt.

Vi har tidigare beskrivit en bra holk (bottenyta minst 15x15 cm, höjd ca 25 cm till hål, håldiameter minst 8 cm). Virke finns att hämta vid kyrkskolans slöjdsal varje onsdag mellan kl. 15.30-17.00.

Eftersom det är bra om holkarna sättes upp där sannolikheten för häckning är störst, gör Du klokast i att kontakta Sören innan Du sätter upp holken. Han kan också ge tips om hur den sitter bäst. (Tel. 119 93)

NU MÅSTE ALLA SÄTTA IGÅNG!

Vi bör kunna sätt som mål att före 1 februari ha satt upp minst 200 pärluggleholkar!

UGGLOR -83 I LEKSAND

Det blev ett mellanår 1983 för ugglorna i Leksand. De som häckade tidigt fick i allmänhet ut sina ungar (11 kända kattugglehäckningar). Slagugglan hade dock sämre häckningsframgång. Dåligt gick det också för sena pärlugglehäckningar där alla besökta bon innehöll en eller flera döda ungar. Ett hornugglepar vid Limsjön fick ut endast en unge. En annan häckning av samma art i Hjortnäs lyckades få ut två ungar.

Det mest positiva i år på ugglefronten är den invasion av hökugglor som skett under hösten. De håller mest till på hyggen där de jagar sork. Hökugglan är aktiv mest på dagen och normalt orädd för människor. Många observationer har rapporterats av bl.a. bärplockare.

Det förväntas bli ett bra uggleår 1984 eftersom det nu är ovanligt mycket grankottar. Kottfrön äts bl.a. av smågnagare, vilka som bekant utgör stapelföda åt ugglorna.

Sören.

ÖRNUTFODRINGEN I VINTER

Örnutfodringen har återigen satt igång.

I år har vit fått en flygande start. Redan ett par veckor efter älgjakten hade FARMEK bistått oss med 6 grisar.

Nu får vi se om utfodringen ger samma goda resultat som föregående år, då minst 10, troligtvis det dubbla antalet, kungsörnar utnyttjade åteln.

Även en havsörn sökte sig under en period till åteln.

Som vanligt är det Bosse Alexandersson, Sören Stenberg, S-o Hällgren, Birger Blomqvist och Hasse Jansén som står för arbetet med åteln. Ca 400 mil kommer de att åka under vintern. Det är därför av största vikt att alla medlemmar bidrar med en slant när årsavgiften betalas in i december.

Vi kommer som vanligt att söka bidrag från Kungliga vetenskapsakademien.

Sören Stenberg kommer under januarimötet att visa bilder från örnutfodringen och berätta lite om hur det gått under de sista åren.

Kungsörn, foto: Sören Stenberg

SKÄNK EN SLANT !

Sveriges örnar behöver dig, använd förtrycket på postgiroblanketten när Du skickar in årsavgiften.

TACK PÅ FÖRHAND!

POSTGIROT SVERIGE

Meddelande till betalningsmottagaren

INBETALNING/GIRERING B

2 • Konto • Avg • Bel •

Till postgirokonton nr

Avgift

Kassastämpel

438 26 34 — 6

Betalningsmottagare (endast namn)

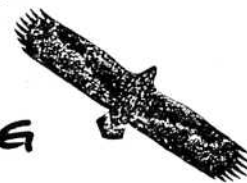
Leksands Fågelklubb

Avsändare (namn och postadress)

Eget konto nr vid girering

Svenska kronor

öre

**BIDRAG
ÖRNUTFODRINGEN
1984**

I DETTA FÄLT FÅR ANTECKNINGAR INTE GÖRAS. RESERVERAT FÖR POSTGIROT

RAPPORT FRÅN ARSMÖTET

Endast ett 20-tal medlemmar hade mött upp till årsmötet, som avhölls en kulan oktoberdag i Leksandshallens cafeteria.

Årsmöten är ju ofta ganska enformiga, men nog är fågelklubbens möte värt lite mer besökare. Förhandlingarna brukar inte dra ut på tiden. Som avslutning visar man traditionsenligt en kavalkad i bilder över vad som hänt under året.

NYVAL

Rolf Troëng, som kämpat tappert i styrelsen under många år, hade till detta årsmöte av sagt sig vidare uppdrag i föreningen. Det var heller ingen som missunnade Rolf den ökade fritid ett uppsagt mandat innebär.

Rolf har som bekant gått i del-pension och tackades och lyckönskades av mötet.

I Rolfs ställe valdes Hasse Jansén in i styrelsen.

Hasse kommer ursprungligen från Stockholm men bor sedan några år på Källberget i Leksand. Hasse är televerkare och kommer i styrelsen främst att arbeta för ungdomarna.

ÅRSavgifTEN

Mötet beslöt att inte ändra årsavgiften, vilket innebär att den är oförändrat 40 kr/år. Ungdomar och familjemedlemmar betalar hälften.

HOLKOFFENSIV

Som vanligt hade det till årsmötet ej kommit in några motioner. I stället diskuterades man på mötet vilka aktiviteter som skall prioriteras till kommande år.

Efter en del diskussioner beslöt att fågelklubben skall satsa på att sätta upp holkar åt ugglor, som antagligen kommer att visa en ovanligt hög häckningstendens i vår.

I år skall enbart pärluggleholkar sättas upp.

Tidigare har många slag- och kattuggleholkar tillverkats och sannolikt finns det nu en holk för dem i varje tänk-bart revir.

UNGDOMARNA

Fr.o.m. i år kommer också ungdomarnas program att få lite mer fasta ramar. Mötet diskuterade att starta upp lokala grupper i Insjön och Siljansnäs.

UTEBLIVEN REVISION

P.g.a. att mötet låg i direkt anslutning till räkenskapsårets slut, hade revisorerna ej hunnit med sin uppgift.

På ett extra ordinarie årsmöte den 6/11 godkännes dock kassarapporten och revisionsberättelsen.

Styrelsen beviljades ansvarsfrihet och jobbar nu vidare på ett nytt verksamhetsår.

ÅRSBERÄTTELSE FÖR LEKSANDS FÅGELKLUBB 1983

Leksands fågelklubb har genomfört sitt 7:e verksamhetsår. Om året som gått, kan berättas följande:

DATA

Medlemsantalet i föreningen har stigit till 398.

Det medför en ökning jämfört med föregående år på 48 medlemmar.

Av det totala antalet medlemmar är 110 ungdomar.

Styrelsen har under året genomfört 2 protokollförda sammanträden.

Styrelsen har bestått av följande personer:

Staffan Müller, ordförande

Kjell Leander, sekreterare

Kjell Wallberg, kassör

Rolf Troëng, ledamot

Bosse Alexandersson, ledamot

VERKSAMHET

Det som mest överskuggat verksamheten detta år har varit den resa till Frankrike som 49 medlemmar företog under 3 juniveckor. Resan blev en social och ornitologisk fullträff.

I Limsjöärendet har kommunen engagerat sig och kommer när den nya riksvägen blir klar, att verka för att sjöytan förbättras.

I föreningen har vi under året plockat fram namnen på alla de personer som berörs av en eventuell restaurering av sjön. Till detta jobb har vi under 3 veckor haft en kommunalt anställd beredskapsarbetare till hjälp.

För övrigt har det södra tornet försetts med en mycket fin spång, vilket gör det möjligt att även under högvatten besöka tornet torrskodd. Virket till denna spång har skänkts av Axel Bergkvist AB.

Försurningsgruppen har tillsammans med Fritidsfiskarna uppvaktat kommunen och fått till stånd en kalkning av de två sjöar som stod överst på listan över önskade kalkningsobjekt. I juli och augusti har således Vådsjön och Djursjön kalkats.

Skogsgruppen som har till syfte att försöka skapa skydd för särskilt känsliga skogspartier i kommunen har haft kontakter med skogsvårdsstyrelsen och Mellanskog. Ett stormöte där alla skogsägare, fågelklubben och skogsvårdsstyrelsen kan diskutera hur man lämpligen skyddar vissa biotoper, är planerat till november månad.

Med utgångspunkt från de nyligen färdigställda vegetationskartorna över kommunen har omfattande inventeringar gjorts.

Sören Stenberg, som också är DOF:s kontaktman i skogsfrågor, Kjell Bond och Staffan Müller kommer att arbeta vidare med problematiken kring de känsliga skogsbiotoperna.

Berguv Dalarna har liksom tidigare assisterats genom Sören Stenbergs försorg. Större delen av foderanskaffningen till de många burhållna berguvsparerna har skötts av Sören.

Örnutfodringen har skötts kländerfritt av den grupp, som sedan flera år ansvarar för verksamheten. Även i år har mellan 2 och 3 ton kött fraktats ut till åteln.

Under förvintern 1983 kommer verksamheten att presenteras i ord och bild på en programafon, med syfte att öka förståelsen för rovfågeln samt för att öka medlemmarnas vilja att satsa en slant på projektet.

Liksom tidigare år har FARMEK i Borlänge och Forssells i Mjälgen stått för huvuddelen av fodret.

Inventeringar med syfte att kartlägga rovfågelnas antal och situation i kommunen har påbörjats.

Holkuppsättningen har i år liksom tidigare vilat på alltför få personer. Resultatet av verksamheten som bedrivits har dock varit gott.

Ungdomarnas verksamhet har i år, fränsett Frankrikeresan, legat nere. En generationsväxling i ledarleden och bland ungdomarna gör det angeläget att inför kommande år satsa hårt på de yngre.

Samarbetet med Studieförbundet har under året varit mycket gott. Kirka Alexandersson ingår i Norra avdelningens styrelse och är också vår kontaktkvinna i studie- och programfrågor. 2 studiecirkel har genomförts. En för småttingar och en för vuxna.

Engagemanget i leksandsskolorna har varit omfattande och ett 10-tal har ställt upp i olika sammanhang.

Exkursioner har genomförts till närbelägna och fjärran mål. Sammanlagt 8 utflykter har lockat många deltagare. Till Kollsjön ställde ex.vis närmare 30 personer upp trots kyla och regn.

Hammarsjö fågelstation besöktes i september. Ringmärkning och flyttfågelräkning stod på programmet. Resan var mycket lyckad och kommer säkert att upprepas.

7 filmaftnar har lockat ett skiftande antal åskådare. Innehållet har varit mycket bra.

2 arbetsdagar har lett till att åtskilliga förbättringar på tornen samt dess omgivning gjorts.

Informationsbladet har getts ut med 3 nummer. Några företag betalar under kommande år för annonsplats. Detta innebär att finansieringen av trycket underlättas.

Slutligen bör omtalas att ett mycket intressant arbete med syfte att bilda lokala arbetsgrupper i Insjön och Siljansnäs påbörjats. Ingegerd Hyttsten, Henry Pollack och Anders Lisskar skall, vid några tillfällen under året som kommer, samla de naturintresserade insjöngdomarna till holkbygge och fågel-skådning. På motsvarande sätt kommer Göte Bergqvist och Kalle Råström att ta hand om siljansnäsungdomarna.

PLANER FÖR FRAMTIDEN

1984 skall bli ett holkbyggeår. Gnagartillgången kan i vinter bli sådan att ett stort antal ugglor försöker gå till häckning. Därför skall vi lägga ner stor möda på att under vintern bygga uggleholkar samt att sätta upp dem i god tid innan häckningssäsongen börjar.

För varje år som går blir Leksands fågelklubb mer och mer engagerade i arbetsuppgifter som syftar till att förbättra situationen för djur och natur i Leksandstrakten. Ett engagemang leder till nya åtaganden och kedjereaktioner medför att mycket väsentliga uppgifter åsidosätts. Det främsta målet för kommande år måste därför vara att fågelklubben verkar för att engagera fler ledare till de olika verksamheterna. Det är först när en tillräckligt stor och entusiastisk ledarkader finns tillgänglig som verksamheten kan fås att fungera tillfredsställande.

Styrelsen vill således avsluta denna årsberättelse med en uppmaning till alla naturvänner att engagera sig i det arbete som ligger framför oss.

Leksand den 9 oktober 1983

Staffan Müller
Ordförande

Kjell Leander
Sekreterare

10¹ INTAKTER

12 MEDLEMSAVGIFTER	9440	12000	-2560	78.7
14 TIDNINGEN	690	1000	-310	69.0
ORNTUTFÖRDRINGEN	945	1500	-555	63.0
16 AKTIVITETSBI DRAG	555	300	255	185.0
BIDRAG MVNDIGHETER	2680	2500	180	107.2
18 ARVODEN	0	5200	-5200	0.0
ÖVRIGA BIDRAG	0	1000	-1000	0.0
20 LOTTERIER	0	2000	-2000	0.0
VARUFÖRSÄLJNING	0	300	-300	0.0
22 ARRANGEMANG	440	1000	-560	44.0
RANTOR	1145	400	745	286.3
24 RESOR	39185	10000	29185	391.8
ANNONSER	0	3000	-3000	0.0
26 PRENUMERATIONER	390	600	-210	65.0
ÖVRIGA INTAKTER	0	2000	-2000	0.0

28 3 SUMMA INTAKTER 55470 42800 12670 129.6

3 KOSTNADER

30 KONTORESMATERIAL	0	-500	500	0.0
TELEFON & PORTO	-1212	-1500	288	80.8
32 MATERIAL	-740	-1000	260	74.0
TIDNINGEN MATERIAL	0	-2000	2000	0.0
34 TIDNINGEN TRYCKERI	-10142	-8000	-2142	126.8
FÖRSÄLJNINGAR	0	-4000	4000	0.0
36 LOTTERIER	0	-1000	1000	0.0
ARVODEN				
38 ANNONSER	-2706	-2000	-706	135.3
ARRANGEMANG	-1015	-2000	985	50.8
40 RESOR	-42500	-500	-42000	999.9
ORNTUTFÖRDRINGEN	-1450	-1000	-450	145.0
42 PRESENTER	-1040	-500	-540	208.0
LÖNER				
44 SOCIALA AVGIFTER				
ÖVRIGA KOSTNADER	-805	-500	-305	161.0

50 5 SUMMA KOSTNADER -61611 -24500 -37111 251.5

54 PERIODENS RESULTAT -6141 18300 -24441 33.6

Balansräkning per 830930

Tillgångar

Götabanken	2.919:05		
Postgiro	7.062:77		
Summa tillgångar	10.781:82	+ 6.141:00 */	16.922:90
Skulder			
Leverantörsskulder	1.569:05		
Balanserat resultat	8.333:40		
Fond för ungdomsresor	7.020:45		
Summa skulder och eget	16.922:90		16.922:90

*/ ARETS FÖRLUST

KONGRESS FÖR STUDIER OCH SKYDD AV ÖSTERSJÖFÅGEL

Efter önskemål från Sveriges ornitologiska förening, presenterar vi här de 5 olika arbetsområdena som gäller för den 4:e kongressen som går av stapeln i oktober 1984.

Här kan Du läsa om hur det går till att anmäla sig. Det står att man bör anmäla sig före den 1 oktober, men ännu är det ej för sent att göra detta.

Det vore kul om någon fågelklubbare kände sig manad att åka på en sådan här kongress som samlar många ornitologer från hela Östersjö-området.

 Ecology Building
 S-223 62 LUND
 Sweden
BALTIC BIRDS 4

1 - 7 OKTOBER 1984

Under tiden 1 - 7 oktober 1984 arrangerar Sveriges Ornitologiska Förening och Lunds Universitet den Fjärde kongressen för studier och skydd av flyttfåglar kring Östersjön. De tre tidigare kongresserna har ägt rum i Tallin 1974, Gdansk/Sopot 1977 och Helsingfors 1980. Kongresserna har som ett syfte att regelbundet samla ornitologer från samtliga länder kring Östersjön. Kongressen 1984 kommer att arbeta i fem sektioner:

1. Presentation och utvärdering av pågående helt eller delvis gemensamma Östersjöprojekt.
2. Övervakning (monitoring) av landfågelpopulationer kring Östersjön.
3. Fågelpopulationer och jakt.
4. Fågelstationsarbete runt Östersjön.
5. Skydd av våtmarker och våtmarksfåglar.

Sektionerna 1 och 4 är tänkta att i viss utsträckning bli administrativa, med tyngdpunkterna på presentation, utvärdering och planering av pågående projekt samt förslag till nya projekt. Sektion 5 kommer också att omfatta översikter samt förslag till, och beslut om Åtgärder kring våtmarksfrågor. Sektionerna 2 och 3 avses bli mer strikt vetenskapliga och behandla nvarc resultat inom ett par av de mest aktuella forskningsfälten i Östersjöområdet.

Kongresspråket kommer att vara engelska. Kongressen kommer att avslutas med en tvådagars exkursion till det skånska sjö- och backlandskapet samt till Falsterbohalvön.

Preliminär anmälan bör ske senast den 1 oktober 1983. Utförligare uppgifter om kongressen (First Circular) med preliminär anmälningsformulär erhålles från: Baltic Birds 4, Ekologihuset, S-223 62 LUND, Sverige.

Välkommen önskar organisationskommittén!
 Christian Hjort Johnny Karlsson Sören Svensson

UPPROP OM ORTOLANSPARV!

Naturhistoriska riksmuséet, eller rättare sagt Gustav Åström och B-O Stolt, håller på och kartlägger ortolansparvens utbredning, sångvariationer och dialekter. De tar tacksamt emot all information om ortolansparven.

Spela gärna in fågelsången på band!

Fågelklubben ställer upp med kassetband!

ORTOLANSPARVEN I LEKSAND.

Ortolansparven var tidigare en relativt vanlig fågel i Leksandstrakten (Gunnar Lind). Ännu i dag kan man höra den lite var stans i kommunen.

Ortolansparven föredrar jordbruksbygden och väljer med förkärlek odlingslandskapets kantzoner.

I skogskanter, små dungar, längs diken och landsvägar kan man se den vackra hanen sitta spanande på en telefontråd eller stolpe.

I våra dagar tycks förekomsten här i Leksand vara mer sporadisk och tillfällig än tidigare. Vissa år hörs hanen lite överallt medan man andra år nästan inte ser den alls.

Några säkra biotoper i Leksand.

- * Längs järnvägen mellan Tunstabron och Moskogen.
- * På åkrarna norr om gamla soptippen vid Limsjön.
- * Sjöbotten i Rälta.
- * Längs skogskanterna kring "Häradsbygdsåkrarna".
- * I dikesrenarna på åkrarna mellan Fornby och Siljansnäs.
- * Äkmyran.

Som kuriosa kan nämnas att jag sett ortolansparven på flera platser där man brutit upp gammal igenvuxen åkermark. Lydligt är de uppbrutna buskstubbarna och den upplöjda marken speciellt lockande för ortolansparven. Exempelvis hörde jag 5-7 sjungande hanar inom ett km² - stort område nybruten åkermark på sjöbotten i Rälta sommaren 1983.

Ortolansparven är stor som en gulspärv och liknar också denna. Det jämt gråfärgade huvudet skiljer den dock från den vanligare gulspärv. Låtet är också gulspärvsligt. Ortolanen låter som en gulspärv som kommer av sig på den 4:e stavelsen och avslutar med ett par dalande toner. Men som sagt dialekter förekommer!!

Ut och lyssna och spela in!

Staffan Müller

SparbanksLön

ett ekonomipaket i fyra delar

1 Sparbanks Konto	2 Sparbanks Kort
3 Sparbanks Giro	4 Sparbanks Reserv

Leksands
Sparbank

2 STUDIECIRKLAR

Under våren genomfördes 2 studiecirkelar i Studieförbundets regi. Ämnet "Fågelkännedom" lockar både unga och gamla.

En föräldrar/barngrupp och en vuxengrupp har fått sig en lektion i vad leksandstrakten har att bjuda i fågelväg.

Dväder och solsken

Barngruppen, vilken mestadels bestod av 6-8 åringar hade verkligen otur med vädret. Nästan varje gång man var ute för att praktisera det man lärt sig, stod regnet som spö i backen.

Vuxengruppen däremot, som man tycker skulle kunna drabbats någon gång, hade en sagolik tur mellan skurarna och fick både fint väder och mycket förtämliga observationer.

Gå i vår!

Om Du tycker att Du känner dig osäker på dina fågelkunskaper, kan Du gå med i en studiecirkel för nybörjare.

Någon gång i mars startar vi upp och lär oss utseende och låte på de vanligaste fåglarna i vårt land. Vi pratar också en del om naturskydd, ekologi och etologi.

Studierna varvas med promenader ute i naturen.

Kursen omfattar 8 träffar om vardera 3 lektioner.

Ledare: Staffan Müller

Kontakta Ulla Dalman för vidare information!

studieförbundet Tel 121 14
Fritidsrörelsernas eget studieförbund

METRO
LJUSREKLAM

STOCKHOLM - Ingenjörscentrum, 191 78 Sollentuna
LEKSAND - Box 61, 793 01 Leksand

DECEMBER

Nu så föll den vita snö
föll på björk och lindar.
Frusen är den klara sjö,
väntar vårens vindar.
Liten sparv
fattig slarv,
ätit upp sitt sommarnarv.
Frusen är den klara sjö,
väntar vårens vindar.

Vid den röda stugans dörr
stod en liten flicka.
"Sparvelilla", kom som förr,
kom ett korn att picka!
Nu är det jul
i vart skjul,
"Sparvelilla", grå och ful,
"sparvelilla" kom som förr
kom ett korn att picka!

Ur "Sparven om jultorgonen"
Zacharias Topelius

GÖSTA TYSK OM NORDAMERIKAS NATUR

Återigen har Gösta Tysk visat att han är ett förstklassigt dragplåster på våra bildaftnar. Tillsammans med Margareta Hedblom lockade han nu ett 80-tal åskådare till Dufsalen på konditori Siljan.

I samarrangemang med vårt studieförbund, Studieförbundet, och i samarbete med Margareta Hedbloms och Bror Stormats emigrantutställning, visade Gösta Tysk bilder från en resa i North-West Territory i Kanada. Syftet med denna resa var främst att dokumentera den lilla stam av bufflar som ännu finns i de oändligt stora och relativt orörda områdena i norra Kanada.

Vi fick se en mycket intressant och närgången skildring av livet i en buffelhjord. Med hjälp av sin mycket stora erfarenhet om djurens beteende lyckades Gösta Tysk i sitt uppsåt, att på mycket nära håll fotografera bufflarna i sin hemmiljö, utan att störa dem.

Vi fick också se några fantastiska bilder och en spännande berättelse om ett möte med den väldiga Grizzlybjörnen, som vid något tillfälle kom i närkontakt med den duktige Järnafotografen.

Gösta Tysk berättade också ingående om de mycket besvärande skogsbränderna, som varje sommar härjar stora skogsarealer i den kanadensiska vildmarken.

Gösta Tysk visar inte bara i sina böcker att han hör till de stora naturskildrarna i vårt land. Hans sätt att behandla ord och bild fängslade alla åhörare, som säkert ser fram emot nästa möte med Gösta Tysk, som redan planerar en ny resa till Buffelland.

En annan som också planerar en resa över Atlanten är Margareta Hedblom. Vår kväll blev ju inte direkt sämre av att Margareta välvilligt ställde upp och berättade om utvandringen från dalasocknarna från 1800-talets mitt fram till våra dagar.

Vi fågelklubbare kan vara stolta som får ha en sån fantastiskt kunnig forskare i våra led och förvånas inte ett dugg av att utmärkelserna duggar tätt över henne. Inte desto mindre vill vi gratulera Margareta till den uppmärksamhet hennes och Brors utställning rönt.

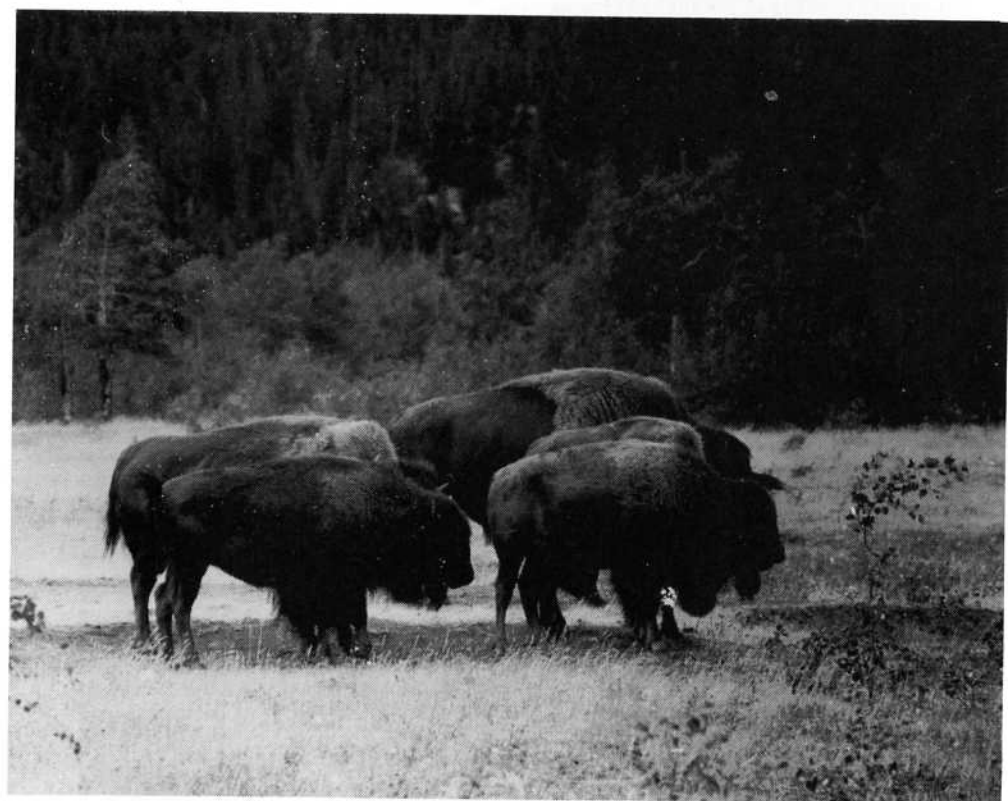
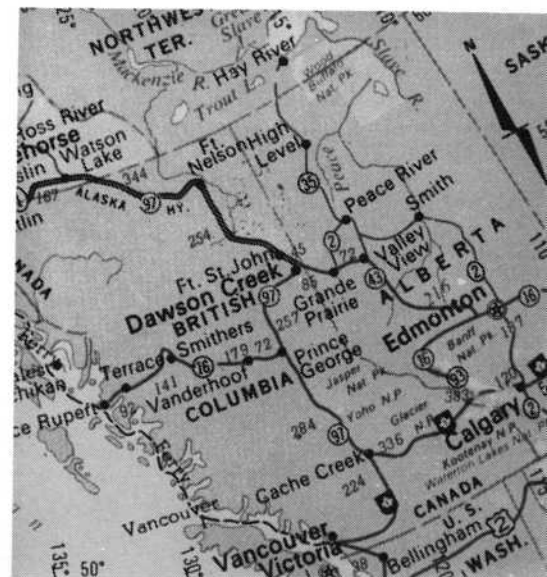
Ett stort tack till de medverkande under denna lyckade träff!

Stora Slavsjön, Dawson Creek, Wood Buffalo, Smith och Peace River.

Namnen klingar välbekant i varje pojkbokläsares öron.

Här i området kring 60:e breddgraden finns vildmark vars omfattning är svår att föreställa sig för oss nordbor, trots att vidderna omkring oss verkar oändliga.

FOTON: GÖSTA TYSK

LEKSANDSUNGDOMAR PÅ HAMMARÖ FÅGELSTATION

Ett 10-tal ungdomar och äldre medlemmar hade hörsammat annonsen om en resa till HAMMARÖ FÅGELSTATION.

Avsikten med utflykten var att kolla flyttande tättingar och rovfåglar.

HAMMARÖ FÅGELSTATION ligger ute vid Vänern, strax söder om Karlstad, och drivs genom en egen förening, som dock har ett nära samöre med värmlandsornitologerna.

Höstväder

Vi begav oss av i gryningen en lördag i september. Det skulle något dygn senare visa sig att vi var nästan de enda i hela Sverige som inte fått något nämnvärt med regn på oss. Vi var ju ganska beroende av vädret eftersom flyttningsaktiviteten är väldigt låg när det är oväder.

Guidning

På järnvägsstationen i Karlstad mötte oss Karl-Erik Möberg, som är ordförande i föreningen Hammarö fågelstation.

Karl-Erik guidade oss runt på fågelstationen och i omgivningarna. Han gav oss bl.a. en ingående beskrivning av vad som händer på fågelstationen under en säsong.

Under rundvandringen gjorde vi en del observationer. Bl.a. var lärkfalken och bivräken väldigt aktiva.

Ringmärkning

Under eftermiddagen fick vi vara med om ringmärkning av främst kungsfågel. Till slut blev vi så rutinerade på köns- och åldersbestämningen av denna art, att vi utan vidare skulle kunna tagit över ringmärkningsverksamheten, åtminstone av denna fågel.

Iyvärr, eller lyckligtvis, återstår det att lära sig kännetecknen för de andra 300 fågelarterna som finns i vår fauna.

Sträckfågelräkning

Under söndagen ägnade vi oss åt att räkna de småfågelflockar som sträckte ut över Vänern.

Sammanlagt hann vi upp i några tusen tättingar innan vi måste avbryta. Främst var det **piplärkor, kungsfågel, bo- och bergfink** samt en del **svalor** som sträckte ut medan vi stod på pass.

Ugglor

Ringmärkaren berättade om att han vissa dygn hade fångstnäten uppe i stort sett under alla tider. På natten fångades då ett stort antal **ugglor** i näten. Dessa lockades i näten med hjälp av bandspelarupptagna läten.

Det är främst **pärl- och sparvugglor** som beger sig ut på vandringar under vinterhalvåret.

Just i år har Värmland liksom Dalarna drabbats av en **hökuggleinvasion**. Redan i början av oktober hade ett 10-tal ringmärkts på Hammarö fågelstation. Givetvis fick också vi se en **hökuggla** komma dragande tätt över vassmarkerna.

Vi kom hem!

Vi hade som sagt inga problem med vädret nere i Karlstad, men när vi närmade oss våra hemmarker förstod vi att det måste ha varit ordentligt oväder häruppe i Dalarna. Nästan alla sjöar stod fyllda till brädden och en stor sjö som Ejen hade svämmat över på några timmar.

Eftersom allt var normalt när vi passerade västra Leksand dagen innan, kan alla förstå att vi blev mycket förvånade över att alla bäckar och sjöar uppvisade rena värflöden.

Hökugglan även här hemma!

Det första vi ser när vi kommer innanför leksandsgränsen är en **hökuggla**. Han lät sig godvilligt fotograferas och ville nog mena på att: "Vad sjutton skall Ni i Värmland och göra, det finns lika mycket att titta på här!"

Men visst var vi i Värmland och visst sjutton kommer vi att återvända. Vi hoppas att detta bara var början av det utbyte vi planerar med de trevliga Värmlandsornitologerna.

Staffan.

HÖKUGGLA
Foto: Gunnar Lind

FÅGELKLUBBENS MEDVERKAN I GRUNDSKOLAN

Som vanligt har fågelklubben deltagit i undervisningen på grundskolorna i kommunen. Sjugare, Tällberg, Åkerö, Insjön, Siljansnäs och Noret har tagits med ut på exkursioner i närheten av respektive skola.

Sjugares klasser 5 och 6 har dessutom tagit som tradition att årligen besöka Vaverön, vilken totalinventeras tillsammans med eleverna.

Denna skolmedverkan är mycket värdefull som rekryteringsbas för fågelklubben och ger dessutom ett gott tillskott till vår ekonomi.

Vi tackar framför allt Bosse Alexandersson, Lasse Bond, Kjell Bond, Peter Fältman och Per Lindberg för deras insatser under våren!

INVENTERING AV VAVERÖN

Gjord av elever på Sjugare skola den 2 juni 1983

OM FÅGELFLYTNING

Fåglarnas färdevägar och förmåga att navigera under flyttningen till och från vinterkvarteren har under århundraden sysselsatt många ornitologer till mer eller mindre fantasifulla antaganden. Med systematiska ringmärkningen, som inleddes på detta århundrade, har många frågor om fåglarnas flyttvägar besvarats och många gåtor om övervintringen lösts.

Under senare år har fågelforskarna också alltmer anlitat tekniska hjälpmedel för att finna svaren på navigeringsproblem etc. Ett hjälpmedel som nu bl.a. används av svenska ornitologer är radarobservation av fågelsträcken. THOMAS ALERSTAM vid Lunds universitet har i ett par år följt fågelsträcken med hjälp av en ombyggd luftvärnsradar.

FLYGHÖJD - HASTIGHET

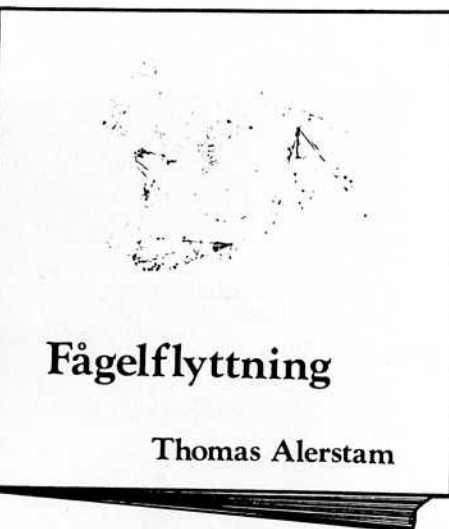
Genom att mäta flyghöjd, hastighet, riktning och stigningsförmåga hos fåglarna och sätta uppgifterna i relation till väderobservationer, håller han på att få en bild av hur fåglarna anpassar sin flyttning till olika förhållanden. Alerstam kan också kontrollera de teoretiska beräkningarna av t.ex. hur fort en fågel kan flyga för att utnyttja energin på bästa sätt.

ENERGISNAL FLYGNING

För de allra flesta fåglarna gäller det att flyga så energisnålt som möjligt, eftersom de behöver ha så stor energireserv som möjligt kvar när det är dags att påbörja häckningen på den kalla och näringsfattiga boplatsen.

HÖG HÖJD

Många fåglar väljer att flyga på hög höjd, ibland flera kilometer upp i luften, då förstär man varför radarobservationer måste tillgripas. Ett stort antal fåglar håller till på 2000-3000 meters höjd, men detta är ändå långt ifrån rekordet, vilket enligt Alerstam, innehas av en Ruppels gam som kolliderade med ett flygplan på 11000 meters höjd.

BOKNYTT

Alerstam har helt nyligen gett ut en bok som kan sägas vara en sammanfattning av det forskarna hittills funnit inom flyttfågelmysteriet. Boken FÅGELFLYTNING har getts ut av bokförlaget Signum och finns att köpa i alla väl-sorterade bokhandlar. Sockenbiblioteket i Leksand har också ett exemplar till utlåning.

VÅRA FÅGLAR

Alla våra flyttfåglars vanor finns beskrivna i den intressanta boken som är mycket lättläst.

För oss som inte specialiserat oss på Rüppe's gam, finns det bl.a. en massa läsvärt om alla fåglar som återvänder till våra trakter från vinterkvarter belägna i när och fjärran.

Dessutom anländer en del Is-havsskarvar till Östersjön under vintern.

Av detta kan vi utläsa att våra skarvar, som håller till i Siljan och Insjön, inte härrör från

mellanskarvskolonien i Kalmarsund utan kommer från Norge eller Ryssland.

STORSKARVEN

Om storskarven står det bl.a. att läsa att de svenska skarvarna som tillhör en ras benämnd "mellanskarv" häckar i ett par kolonier vid Kalmarsund.

Mellanskarven beger sig om hösten av till sydeuropa och övervintrar vid Medelhavet.

De storskarvar som om vintern är synliga vid de sydsandinaviska kusterna är däremot gäster från Norge.

LARS DAHLSTRÖM har tidigare visat bilder på "våra" storskarvar i informationsbladet. Från att ha varit försvunna från Siljanstrakten, har återigen skarvar visat sig i Insjön.

HÖKUGGLA

Just nu är chansen som störst att Du skall få se en uggle. Det är nämligen "invasion" av hökuggla. Gnagartillgången här i trakten är god och därför uppträder ugglorna i stor skala.

Hökugglan är därtill i rörelse på dagen. Den är inte speciellt skygg utan man kommer ibland ända in på den innan den flyger. Ofta sitter den på en stolpe eller ett högt träd vid ett hygge eller åker. På håll är den en ljus fågel med en ganska lång stjärt. Kommer man närmare ser man det streckade bröstet, som gör att den liknar en hök.

Klubben sätter ut uggleholkar och skulle Du se en hökuggla som uppträder inom ett område en längre tid, meddela klubben. Vi kanske kan få några att gå till häckning.

Kjell Leander

ATT MATA FÄGLAR

Under den årstid då kyla, is och snö håller naturen i ett strupgrepp blir vi människor gärna litet extra hjälpsamma mot småfågglarna. Det kan vara allt från en liten gråvit talgbit hängande i ett snöre i den kala syrenbusken till hela gående smörgåsbord, där fåglarna kan välja på många delikatesser.

Man påminns av en gulbröstad talgoxe om att det är dags att fylla på vid fågelbordet. Han sitter på fönsterblecket ömsom vickande på huvudet, ömsom pickande på rutan.

Är han så förståndig att han kan tala om när maten är slut? Eller gillar han det feta i fönsterkittet?

Egentligen kvittar det! Det är i vilket fall ett fint exempel på talgoxens nyfikenhet och framåtanda!

FRÅGOR ??

Blir man litet extra intresserad av fågelmatandet uppkommer många frågor:
När ska jag börja mata?
Vad ska jag mata med?
Kan jag bestämma vilka fåglar jag vill mata?
Kan matningen innebära någon fara för fåglarna?
Hur ska ett bra fågelbord se ut?
Vad kostar det att köpa fågelmat under vintern?
osv. osv.

Många klubbmedlemmar har goda erfarenheter av att mata vinterfåglar. Säkert har Ni många erfarenheter och tips, som det skulle vara intressant att föra vidare till läsekretsen.

HÖR AV ER TILL REDAKTIONEN!!

FRÖAUTOMAT

En fröautomat av något slag är bra att ha. Dels kan man ladda den så att fodret räcker några dagar och dels kan man förhindra att fåglarna förorenar sin egen mat (salmonellarisk).

En plasthink med några hål i nederkanten och där locket skruvats fast under botten fungerar bra. Men här finns säkert många fiffiga lösningar. **SKRIV, RITA OCH BERÄTTA!** Kanske delar vi ut något pris till den fiffigaste automaten!

ATT TÄNKA PÅ.....

Fågelbordet kan bli en smittobärare och sprida sjukdom och död bland småfågglarna. *Håll rent från gammal mat, fukt och fågelträck! Ge inte katten någon chans att komma åt fåglarna vid matplatsen.*

Några naturligt växande eller nerspottade buskar i närheten höjer trivseln och säkerheten för fåglarna.

Småfåglar lär sig snabbt var det finns mat.

OM DU BÖRJAT MATA SÅ FORTSÄTT VINTERN UT !!!!!

De kan bli så trogna vid ditt fågelbord att delöper risk att svälta ihjäl om du plötsligt slutar med matningen.

FLERA ARTER

Talgoxe, blåmes, entita, gråsparv, pilfink, grönfink, domherre, nötväcka och gulsparv är de vanligaste gästerna vid vinterbordet. Men visst kan andra arter dyka upp och glädja oss om än tillfälligt.

Matningen blir extra intressant om du gör vissa iakttagelser: Vilket väder är det när den och den arten dyker upp? Vilka arter kommer tillsammans? Vilka arter kommer i flock? Vilka är ensamma? Vilken mat föredrar en viss art? osv. osv.

Kom gärna till redaktionen med synpunkter på och iakttagelser vid vinterns matning!

**VI ÖNSKAR DIG MÅNGA GLÄDJE-
STUNDER INNANFÖR FÖNSTRET!**

FODRET

Ju mer varierad matsedel du kan bjuda på, desto fler arter kan du räkna med. Det ger också de mera trofasta besökarna en allsidig kost. Och det är säkert bra även för småfåglar.

Julkärven hör till jultraditionerna, men inte räcker den hela vintern. Snart plockar gulsparvarna den ren från havreknoppar. En talgbit hör till, men jag tycker att den ofta få sitta där och torka till långt fram på vårvintern innan någon skata lyckas slita loss den och dra iväg med alltihop.

Jag har ungefär samma erfarenhet av kokosnöten. De itusågade halvorna har hängt nästan orörda ända tills en förbistrykande hackspett fått syn på dem.

Skär loss det feta tillsammans med svålen från en fläskbit och sätt fast den. Talgoxen gillar det bättre än talg. Men det ska inte vara rökt eller saltat. Fåglarna har inget behov av kryddning.

Bröd kan vi förstås mata med, men lägg inte ut möglat bröd. Mögel är inte bra vare sig för djur eller människor. Det viktigaste är dock att vi har FRÖN till våra fåglar.

De mest uppskattade är hampfrö och solrosfrö. De strimmiga solrosfröna är mera lättskalade än de helmörka. De ljusbruna jordnötskärnorna, som säljs i påsar, är också omtänkta.

Försök att köpa storförpackning av frön. Det blir billigare. I färdiga viltfågelblandningar brukar det ingå havre, solros, hampfrö och hirs. Men kolla så att du inte betalar dyrt för mest bara havre.

Vid en rundfrågning i butikerna i Leksand den 28 oktober visade det sig att lantmännen uppgav de lägsta priserna.

Ove Östberg

Förelag	Förpackning	Kilopris	Förpackning	Kilopris
Hampfrö	1 kg	8:50	25 kg	6:80
Solrosfrö	4 kg	8:50	25 kg	6:80
Viltfågelblandning	5 kg	5:50	25 kg	4:68

TEMANUMMER OM SKOGEN

År 1983 har varit skogens år inom svensk skogsindustri. Den nya skogsvårdslagen innebär för- och nackdelar för naturvården.

Skogsbolagen har på bred front gått till attack mot ineffektiviteten inom skogsbruket och vill ha till stånd förändringar som gör det möjligt att öka virkesuttaget ur skogen.

Eftersom skogen är den naturtyp som är mest representativ för våra trakter, är det särskilt viktigt att vi, som är naturintresserade, ser till att skogsbruket sker på ett sätt som är acceptabelt för fauna och flora.

Nästa nummer av informationsbladet kommer att utformas som ett temanummer om skogen. Du kommer bl.a. att få läsa om

BARR- OCH LÖVSKOGENS EKOLOGI
SKOGSSKOLAN I GARPENBERG
VAD GÖR EN SKOGSVÅRDSSTYRELSE?
SKYDDAD NATURSKOG-RAPPORT FRÅN BL.A.
TANDÖVALA
VAD SÄGER SKOGSVÅRDSLAGEN?
SKADEINSEKTER I SKOGSBRUKET
M.M.

NR 1/84 BERÄKNAS VARA KLAR I MARS 1984. MANUSSTOPP DEN 1/3 1984.

LASSAS glasmästeri har skänkt oss den dyrbara plexiglasskivan till fågeltornet. Fågelklubben tackar för gåvan och tipsar sina medlemmar att ta en titt på de ramarbeten etc. som glasmästarna utför nere på Faluvägen!

Specialité:
Blyinfattade fönster
Anitta Fackmannen

Telefon 0247/10112
79300 LEKSAND

MEDLEMSVÄRVNING

Vi har nu nästan nått vårt mål:
400 medlemmar i fågelklubben.

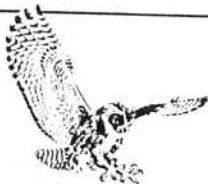
Hjälp oss att under 1984 bliana
det magiska strecket!

Avgiften sättes enklast in på
vårt postgiron eller bankgiron.

MEDLEMSAVGIFTEN FÖR 1984

Vuxen40 kr/år
Ungdom, stud.....20 "
familjemedlem...20 "

Postgiron 438 26 34 - 6
Bankgiron 456 - 4373

VÄLKOMNA NYA MEDLEMMAR!

Anders Hans
Hans Persson
Lena Bröms
Göran Rohdén
Mirjam Rohdén
Fredrik Rodhén
Elias Schwieler
Bengt Persson
Anders Silfverin
Inger Lundqvist
Bertil Stohr
Håkan Pettersson
Maria Jobs
John Ohlsson
Anna Ohlsson
Jan-Erik Jones
Per Höglund

DU
HAR VÄL
KATALOGEN FRÅN
**CLAS OHLSON AB
INSJÖN**

 0247- 41000

Postorderföretaget
för praktiska
människor.

1983-1984 KAT/TILL

Medlem av
SP SVENSKA
POSTORDER
FÖRENINGEN

Svenska postorder
foreningen
har stränga regler
för medlemskap.
SPF - märket är bästa
garantin för
KÖPTRYGGHET
när Ni koper på
POSTORDER

CLAS OHLSON AB
INSJÖN

Besök vår butik i INSJÖN. Butikstider: Vardagar 9.00 - 18.00. Lördagar 9.00 - 13.00.